

शासकीय आश्रमशाळांमध्ये कला
(कार्यानुभव) शिक्षक हे पद कंत्राटी
पद्धतीने भरण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:-शाआशा-२०१९/प्र.क्र.१२५/का.१३.
मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२.
दिनांक : १३ जून, २०१९

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाचा बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार अधिनियम, २००९ (RTE Act २००९) मधील तरतुदींची अंमलबजावणी करण्यासाठी महाराष्ट्र बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार नियम, २०११ अधिसूचित करण्यात आले आहेत. RTE Act, २००९ नुसार कला, शारीरिक शिक्षण व आरोग्य आणि कार्यानुभव या विषयांसाठी कंत्राटी पद्धतीने तात्पुरत्या स्वरूपात मानधनावर नियुक्ती करण्याची तरतूद आहे.

शिक्षणतज्ञ यशपाल यांच्या समितीनेही राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखड्यात (२००५) कला विषयाला शालेय स्तरावर शिक्षणाचा पाया म्हणून महत्त्व दिलेले आहे. विद्यार्थ्यांना कमी वयात शारीरिक महत्त्व कळावे, कलागुणांना वाव मिळावा, कल्पकता निर्माण करणे व वृद्धिंगत करण्यासाठी शालेय अभ्यासक्रमात कला व क्रीडा विषयाची महत्त्वपूर्ण भूमिका असते. अशावेळी शासकीय आश्रमशाळांमध्ये कला (कार्यानुभव) शिक्षकांची गरज निर्माण झाली आहे, परंतु सदर शासकीय आश्रमशाळांमध्ये कला (कार्यानुभव) शिक्षक पद मंजूर नसल्याने आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना सदर बाबींपासून वंचित राहावे लागत आहे. त्यानुसार आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त शासकीय आश्रमशाळांमध्ये कला (कार्यानुभव) शिक्षकाचे नियमित पद मंजूर होईपर्यंत प्रत्येक आश्रमशाळेत कंत्राटी पद्धतीने एक कला (कार्यानुभव) शिक्षक नेमणूक करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यानुसार शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

राज्यातील आदिवासी विकास विभागा अंतर्गत असलेल्या शासकीय आश्रमशाळांमध्ये कला (कार्यानुभव) या विषयासाठी प्रत्येक शासकीय आश्रमशाळेत एक कला (कार्यानुभव) शिक्षक कंत्राटी पद्धतीने तात्पुरत्या स्वरूपात मानधनावर नियुक्ती करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. कला (कार्यानुभव) शिक्षक या पदासाठी प्रतिमाह रु.२०,०००/- (रुपये वीस हजार फक्त) इतके एकत्रित मानधन देय राहिल.

३. पूर्णवेळ कला (कार्यानुभव) शिक्षकाच्या निवडीसाठी ए.टी.डी.(Art Teacher Diploma) ही किमान शैक्षणिक पात्रता असणे आवश्यक आहे. तसेच उच्च शिक्षित ए.एम./बी.एफ.ए. व नृत्य/गायन/वादन विषयातील पदवी अहर्ता प्राप्त उमेदवारांना प्राधान्य देण्यात यावे.

४. कला (कार्यानुभव) शिक्षक कंत्राटी पध्दतीने तात्पुरत्या स्वरूपात मानधनावर नियुक्ती देण्यात येणाऱ्या उमेदवारांसाठी किमान वयोमर्यादा १८ वर्ष व कमाल वयोमर्यादा ४३ वर्ष राहिल.

५. प्रत्येक शासकीय आश्रमशाळांसाठी कला (कार्यानुभव) शिक्षक निवड करण्याकरिता प्रत्येक जिल्ह्यात खालीलप्रमाणे चार सदस्य समिती गठीत करण्यात यावी.

(१)संबंधित प्रकल्प कार्यालयाचे मुख्यालय ज्या जिल्ह्यात येते - अध्यक्ष

त्या जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी अथवा त्यांचा प्रतिनिधी

(२)संबंधित जिल्ह्याचे शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) -सदस्य

(३) संबंधित जिल्ह्यातील ए.टी.डी.महाविद्यालयाचे प्राचार्य - सदस्य

(४)संबंधित प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प - सदस्य सचिव

६ .कला (कार्यानुभव) शिक्षकाची निवड करण्यासाठी खालील बाबी विचारात घेण्यात याव्यात:-

(१) कला (कार्यानुभव) शिक्षकाच्या निवडीकरिता स्थानिक वर्तमानपत्रात जिल्हास्तरावरून जाहिराती देण्यात याव्यात.

(२) सदर निवडीच्या जाहिरातीबाबत चित्रकला महाविद्यालय यांना विशेष अवगत करावे.

(३) मुलींच्या आश्रमशाळेत महिला कला (कार्यानुभव) शिक्षिकेची निवड करण्यात यावी.

(४) कला (कार्यानुभव) शिक्षकाच्या निवडीसाठी जिल्ह्यातील स्थानिक उमेदवार उपरोक्त नमूद पात्रता धारण करीत असल्यास त्यांना प्राधान्य देण्यात यावे.

७. कला (कार्यानुभव) शिक्षक हे पद भरण्यासाठी खालील अटी राहतील.

- (१) सदर पदांची नेमणूक हि पूर्णतः कंत्राटी पद्धतीने असेल.
- (२) या पदावरील कर्मचारी यांना शासकीय कर्मचारी म्हणून गणले जाणार नाही.
- (३) कंत्राटी पद्धतीने भरावयाच्या पदांसाठी गठीत करण्यात आलेल्या सदर निवड मंडळामार्फत शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार उमेदवारांची निवड करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही करण्यात येईल.
- (४) सदर नेमणुका या करार पद्धतीने प्रथमतः ११ महिन्यासाठी करण्यात याव्यात. ११ महिन्यांनंतर आवश्यक असल्यास करारनाम्याची मुदत वेळोवेळी वाढवता येईल. तथापि, अशी मुदत वाढविताना एकावेळी हि मुदत ११ महिन्यापेक्षा अधिक असणार नाही याची काळजी नियुक्ती प्राधिकारी यांनी घ्यावी. अश्याप्रकारे जास्तीत जास्त ३ वेळा नियुक्ती करता येईल. मुदतवाढ देतांना संबंधित पर्यवेक्षिय अधिकाऱ्यांनी उमेदवारांचा मागील वार्षिक कामाचा आढावा घेऊन समाधानकारक शेरा असल्यास अश्या उमेदवारांनाच मुदतवाढ द्यावी. त्यानंतर अशा उमेदवारांची पुनःश्च नियुक्त करणे आवश्यक आहे. असे समक्ष प्राधिका-याचे मत असल्यास त्या उमेदवारास पुनःश्च निवड प्रक्रियेस सामोरे जावे लागेल.
- (५) संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी शासनाच्या वतीने नियुक्तीच्या वेळी संबंधितांबरोबर विहित प्रपत्रात करार करतील. (विहित प्रपत्र "विवरणपत्र -अ" मध्ये नमूद करण्यात आले आहे.) कराराची सर्व कागदपत्रे जतन करून ठेवणे हि त्या संबंधित कार्यालयाची जबाबदारी असेल.
- (६) शासकीय आश्रमशाळेसाठी कला (कार्यानुभव) शिक्षकाची नियुक्ती करतांना हे पद नियमित करण्याची अथवा अन्य मंजूर पदांमध्ये समायोजन करण्याची कोणतीही मागणी / विनंती मान्य करता येणार नाही. तसेच केव्हाही कारण न दाखवता संबंधित

कला (कार्यानुभव) शिक्षकाला सेवेतून कमी करण्यात येईल, याचा करारनामामध्ये स्पष्ट उल्लेख करावा.

(७) कला (कार्यानुभव) शिक्षकाने आश्रमशाळेच्या शालेय वेळात प्रामुख्याने इ.१ ली ते १० वी पर्यंतच्या विद्यार्थ्यांना कला(कार्यानुभव) या विषयाचे अध्यापन करण्याची महत्वाची जबाबदारी असेल. त्यासोबत शालेय कामकाजात कला (कार्यानुभव) विषयाशी संबंधित कार्य करण्याची जबाबदारी असेल.

(८) कला (कार्यानुभव) शिक्षकाची नियुक्ती पारदर्शक पद्धतीने व विहित कालावधीत करण्यात यावी. यासंदर्भात काही तक्रार उद्भवल्यास त्याचे निराकरण निवड समितीने करावे.

८. सदर पदाचे मानधन या बाबींवर येणारा खर्च “आश्रमशाळा समूह (२२२५ डी ७२४)” या राज्यस्तरावरील, तसेच “आश्रमशाळा समूह” या जिल्हास्तरावरील अंतर्गत मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यात यावा.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०६१३१७१७०८८९२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सु.ना.शिंदे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.४०० ०३२.
३. मा.मंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.
४. सर्व मा. मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

५. मा. राज्यमंत्री (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई:- ४०० ०३२.
६. सर्व मा. राज्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. सर्व मा. विधानसभा सदस्य.
८. सर्व मा. विधानपरिषद सदस्य.
९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. मा. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. मा. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
१२. आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
१३. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
१४. सर्व जिल्हाधिकारी.
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य, आदिवासी विकास महामंडळ मर्या. नाशिक
१६. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नागपूर / नाशिक/ ठाणे / अमरावती.
१७. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
१८. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई
१९. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर.
२०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी.
२१. सर्व मुख्याध्यापक, शासकीय आश्रमशाळा, आदिवासी विकास विभाग (प्रकल्प अधिकारी यांच्यामार्फत).

आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.शाआशा-२०१९/प्र.क्र.१२५/का.१३, दि. १३ जून, २०१९

विवरणपत्र-अ

कंत्राटी पध्दतीने नियुक्त केलेल्या कर्मचाऱ्यासोबत करावयाच्या करारनाम्यामध्ये
अंतर्भूत करावयाच्या अटी/शर्ती.

AGREEMENT

This agreement is made at _____ on _____ between the Governor of State of Maharashtra exercising the Executive Powers of the Government of State of Maharashtra through Shri/Smt. _____ COMPETENT AUTHORITY, having his office at _____ hereinafter referred to as "the Government" (which expression shall unless it be repugnant to the context or meaning thereof be deemed to include its successors, agents and permitted assignee) of the First Party. AND Shri/Smt. _____ age ____ residing at _____ hereinafter referred to as the Second Party.

WHEREAS the Government has decided to recruit the post of _____ on contract basis. Accordingly, the Government in _____ Department has issued Government Resolution No. _____, dtd. _____.

AND WHEREAS the Government had published advertisement in Daily New paper on _____ regarding recruitment for the post of _____.

AND WHEREAS in pursuance to the above advertisement, the candidates who applied for the post of _____ possessing minimum qualification prescribed for the post of _____ by the competent authority and were called for interview for the said post of _____.

AND WHEREAS after holding interview of Candidates called for interview for the post of _____, Shri/Smt. _____ is selected by the selection board constituted by the Government.

AND WHEREAS the Government vide its letter No. _____ dtd. _____ has communicated to Shri/Smt. _____ regarding his/her selection as a _____ for a period of 11 months on the consolidated salary of Rs. _____/- (Rupees _____ only) and on the terms and conditions as stated herein below.

AND WHEREAS Shri/Smt. _____ has vide his/her letter dated _____ accepted the offer regarding appointment as a _____ by the Competent Authority on contract basis, on the terms and conditions prescribed in this agreement.

AND WHEREAS Shri/Smt. _____ has therefore to execute an Agreement.

NOW THIS AGREEMENT WITNESSTH AND IT IS HEREBY AGREED AND DECLARED BY AND BETWEEN THE PARTIES HERETO AS FOLLOWS :-

1.The First Party hereby agrees to appoint Shri/Smt._____ (Party No.II) as a _____ from _____ to _____ (mentioned date) on consolidated remuneration of Rs._____/-(Rupees _____ only) per month, and said remuneration will be payable at the end of each calendar month, according to British Calendar.

2.The Competent Authority will have full administrative control over the II nd Party and II nd party is bound to perform duties, as per their general and special instructions. Failure to do so shall be treated as breach and will be liable for termination of this contract.

3.List of Duties for the post of _____ is annexed to this Agreement as Schedule-I. It is agreed that duties prescribed in the Schedule-I are not exhaustive but are illustrative and II nd Party will be bound to perform its duties, as directed by Competent Authority from time to time. The Party No.II shall carry out its duties as _____ and execute orders/instructions issued by the First Party with due diligence and efficiency during period of contract.

4.In case of any default on the part of the Party No.II if the Government suffers financial loss or damage then the Government will be at liberty to recover the said loss/damage from Party No.II. It shall have charge on the amount of remuneration payable to Party No.II.

5.Assignment of 11 months contract is renewable for a further two terms of 11 months (i.e. total 3 terms). Subject to the satisfaction of Competent Authority, and on its recommendations.

6. The Party No.II will not be entitled to claim any rights, interest, benefits whatsoever of the permanent service in the Government.

7.The First Party will be at liberty to terminate this agreement without assigning any reason before completion of the tenure of 11 months and without giving prior notice in writing.

8.The Party No.II will also be at liberty to terminate this agreement by giving one month prior written notice to the First Party.

9. In the event of Clause 7 and 8, the First party shall be liable to pay proportionate remuneration to the Party No.II till the date of termination of the agreement.

10. The Party No.II shall hold in confidence and shall not disclose to any person any information, documents, official secrets from office record assigned to it. The Party No.II shall take due care to maintain the confidentiality of such information, documents, official secrets. The Party No.II shall be fully responsible for any disclosure or misuse of such information, documents and official secrets. The IInd Party will have to maintain utmost secrecy and confidentiality at all times as regard any information or knowledge obtained/gathered during the said contractual period, and will not indulge in any activity prejudicial to the interest of the Government.

11. The normal working hours of _____ shall be as determined by the concerned Competent Authority from time to time.

12. If at any time, the Competent Authority is of the opinion that integrity of the second party is doubtful or IInd party behave in a disorderly or in a negligent manner or violated any term/condition of this contract, then in that event, without giving any notice the contract shall stand terminated.

13. After termination of this agreement the Party No.II shall be bound to return all the office record, papers, documents, books or other material in its custody, to the party No.1.

14. The Party No.II shall not be entitled to any kind of leave and he/she will not leave the Headquarter or duty without prior permission of the Competent Authority during the period of contract.

15. Absence of the IInd party at the work for more than 10 days without any sufficient cause, would automatically amount to termination of this contract without any notice or intimation to the IInd Party by the Competent Authority. And IInd party shall not be entitled for the remuneration for the said period of absence.

16. In case the Party No.II could not attend the work for any reason and remains absent with previous permission of the Competent Authority. Party No.II shall be entitled to proportionate remuneration for the period he actually attended the work.

17.It is agreed that during the aforesaid period of contract IInd Party will not undertake any private work, except after taking special permission form the Competent Authority. If the Competent Authority is satisfied that such work affect the performance of duties and the same is against interest of State, the competent authority may refuse permission of such work. Despite such refusal of permission, if IInd party accepts/continue to do the private work, this agreement/appointment shall stand terminated and if any loss/damage is caused to te Government due to such act of the IInd party, he/she will be liable for action as per Law.

18.The Party No.II shall not delegate any of his/her rights and duties and obligation under the Agreement to any third person.

In witness whereof, the Parties hereto have both caused this Agreement to be executed the day and year first herein above written.

SIGNED, SEALED AND DELIVERED BY THE

_____

(Name and Designation)

On behalf of the Governor of Maharashtra

Through Competent Authority Shri/Smt._____, Designation Ist Party
_____

In the presence of –

(1)

(2)

SIGNED AND SEALED BY Shri/Smt._____, Designation IInd Party
_____

In the presence of –

(1)

(2)